

ภัยธรรมชาติ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของ**ธรรมชาติ**หรือมนุษย์ได้ทำให้มันเกิดขึ้นมา ภัยธรรมชาติมีหลายรูปแบบแตกต่างกันไปบางอย่างร้ายแรงน้อย บางอย่างร้ายแรงมากซึ่งอาจทำให้เกิดผลเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน เช่น การเกิด**อุทกภัย**หรือ**น้ำท่วม** การเกิดพายุ การเกิด**แผ่นดินไหว** ภูเขาไฟระเบิด เป็นต้น ซึ่งภัยธรรมชาติต่างๆ ไม่ว่าจะร้ายแรงมากหรือน้อยก็เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาโดยที่มนุษย์ไม่ได้ตั้งตัว แบ่งเป็น 8 ประเภท ดังนี้

1. **วาทภัย** ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจาก พายุลมแรง แบ่งได้ 2 ชนิด

1.1 **วาทภัยจากพายุฤดูร้อน** จะเกิดขึ้นในช่วงฤดูร้อน เกิดจากกระแสอากาศร้อนยกขึ้นเบื้องบนอย่างรุนแรง และรวดเร็วเกิดพายุฝนฟ้าคะนองและอาจมีลูกเห็บทำความเสียหายได้ในบริเวณเล็กๆ ช่วงเวลาสั้นๆ ความเร็วลมประมาณ 50 กม./ชม. ทำให้สิ่งก่อสร้าง บ้านเรือน พืชผลทางการเกษตรเสียหาย ฝนตกหนัก ฟ้าแลบ ฟ้าผ่า เป็นอันตรายแก่ชีวิตมนุษย์และสัตว์ได้

สภาวะอากาศ ก่อน/ขณะ/หลัง ของพายุฤดูร้อน (ช่วง เดือนมีนาคม-พฤษภาคม)

ก่อนเกิดวาทภัย

อากาศร้อนอบอ้าวติดต่อกันหลายวัน

ลมสงบแม้ใบไม้ก็ไม่สั่นไหว

ความชื้นในอากาศสูงจนรู้สึกเหนียวตามร่างกาย

ท้องฟ้ามีเมฆ ทิศนวิสัยการมองเห็นระยะไกลไม่ชัดเจน

เมฆมากขึ้น ท้องฟ้ามีดกริม อากาศร้อนอบอ้าว

ขณะเกิดวาทภัย

พายุลมแรง 15-20 นาที ความเร็วมากกว่า 50 กม./ชม

เมฆทวีขึ้นอย่างรวดเร็ว ลมกระโชกแรงเป็นครั้งคราว มีฝนตกหนัก บางครั้งมีลูกเห็บ ฟ้าคะนอง ฟ้าแลบ ถ้านับในใจ 1-2-3 แล้ว ได้ยินเสียงฟ้าร้องและพายุจะห่างไปประมาณ 1 กม. ถ้าเห็นฟ้าแลบและฟ้าร้องพร้อมกันพายุจะอยู่ใกล้มาก

สภาวะนี้จะอยู่ประมาณ 1 ชม.

หลังเกิดวาทภัย

พายุสลายไปแล้วอากาศจะเย็นลง รู้สึกสดชื่นขึ้น ท้องฟ้าแจ่มใส ทิศนวิสัยชัดเจน

การป้องกันพายุฤดูร้อน

พายุสลายไปแล้วอากาศจะเย็นลง รู้สึกสดชื่นขึ้น ท้องฟ้าแจ่มใส ทิศนวิสัยชัดเจน

การป้องกันพายุฤดูร้อน

* ติดตามสภาวะอากาศ ฟังคำเตือนจากกรมอุตุนิยมวิทยา

* ติดตั้งสายล่อฟ้าสำหรับอาคารสูงๆ

* ปลูกสร้าง ซ่อมแซม อาคารให้แข็งแรงเตรียมป้องกันภัยให้สัตว์เลี้ยงและพืชผลการเกษตร

* ไม่ใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าทุกชนิดขณะมีฟ้าคะนอง

* ไม่ใส่เครื่องประดับโลหะและอยู่กลางแจ้งขณะมีฝนฟ้าคะนอง

1.2 ภัยจากพายุฤดูร้อน จะเกิดขึ้นในช่วงฤดูฝน เป็นพายุที่เกิดขึ้นเหนือทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกในเขตร้อน มีศูนย์กลางประมาณ 200 กม. มีลมพัดเวียนรอบศูนย์กลางทิศวนเข็มนาฬิกา ศูนย์กลางเป็นวงกลมประมาณ 15-60 กม. เรียกตาพายุ มองเห็นได้จากภาพเมฆดาวเทียมเมื่อเคลื่อนตัวขึ้นฝั่งประเทศเวียดนามทำความเสียหายให้บริเวณที่เคลื่อนผ่านตามลำดับความรุนแรง

เกณฑ์การแบ่งความรุนแรงของพายุเขตร้อนเป็น 3 ระดับคือ

1. พายุดีเปรสชัน มีกำลังอ่อนความเร็วลมใกล้ศูนย์กลางไม่เกิน 63 กม./ชม.
2. พายุดีพุ่มนเขตร้อน มีกำลังปานกลางความเร็วลมใกล้ศูนย์กลางไม่เกิน 63-117 กม./ชม.
3. พายุไต้ฝุ่น มีกำลังปานกลางความเร็วลมใกล้ศูนย์กลางมากกว่า 118 กม./ชม.

สภาวะอากาศ ก่อน/ขณะ/หลัง ของพายุฤดูร้อน(ช่วง เดือนกรกฎาคม-กันยายน)

ก่อนเกิดวาทภัย

อากาศดี ลมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน

เมฆทวีขึ้นเป็นลำดับ

ฝนตกเป็นระยะๆ

ขณะเกิดวาทภัย

เมฆเต็มท้องฟ้า ฝนตกต่อเนื่องเกือบตลอดเวลา ลมพัดแน่นทิศ

ตาพายุผ่านมา ลมสงบ ท้องฟ้าแจ่มใส

เมฆเต็มท้องฟ้า ฝนตกเกือบตลอดเวลา ลมพัดกลับทิศ

หลังเกิดวาทภัย

พายุสลายไปแล้วจะทิ้งความเสียหายไว้ตามทางผ่าน อากาศดีขึ้นเป็นลำดับ

การป้องกันพายุฤดูร้อน

* ติดตามสภาวะอากาศ ฟังคำเตือนจากกรมอุตุนิยมวิทยา

* ฝึกซ้อมการป้องกันภัยพิบัติ เตรียมพร้อมรับมือและวางแผนอพยพหากจำเป็น

* เตรียมเครื่องอุปโภค บริโภค ไฟฉาย แบตเตอรี่ วิทยุกระเป๋าหิ้วติดตามข่าวสาร

* ซ่อมแซมอาคารให้แข็งแรงเตรียมป้องกันภัยให้สัตว์เลี้ยงและพืชผลการเกษตร

* เตรียมพร้อมอพยพเมื่อได้รับแจ้งให้อพยพ

2. อุทกภัย ภัยที่เกิดขึ้นเนื่องจากมีน้ำเป็นสาเหตุอาจจะเป็นน้ำท่วม น้ำป่าหรืออื่นๆ โดยปกติอุทกภัยเกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน บางครั้งทำให้เกิดแผ่นดินถล่มอาจมีสาเหตุจากพายุหมุนเขตร้อน ลมมรสุมมีกำลังแรงร่องความกดอากาศต่ำมีกำลังแรง อากาศแปรปรวน น้ำทะเลหนุน **แผ่นดินไหว** เขื่อนพัง ทำให้เกิดอุทกภัยได้เสมอ แบ่งได้ 2 ชนิด

2.1 อุทกภัยจากน้ำป่าไหลหลากและน้ำท่วมฉับพลัน เกิดจากฝนตกหนักติดต่อกันหลายชั่วโมง ดินดูดซับไม่ทัน น้ำฝนไหลลงพื้นราบอย่างรวดเร็ว ความแรงของน้ำทำลายต้นไม้ อาคาร ถนน สะพาน ซิวิต ทรัพย์สิน

2.2 อุทกภัยจากน้ำท่วมขังและน้ำเอ่อนอง เกิดจากน้ำในแม่น้ำลำธารล้นตลิ่งมีระดับสูงจากปกติท่วมและแช่ขัง ทำให้การคมนาคมชะงัก เกิดโรคระบาด ทำลายสาธารณูปโภค และพืชผลการเกษตร

การป้องกันอุทกภัย

- * ติดตามสภาวะอากาศ พังคำเตือนจากกรมอุตุนิยมวิทยา
- * ฝึกซ้อมการป้องกันภัยพิบัติเตรียมพร้อมรับมือ และวางแผนอพยพหากจำเป็น
- * เตรียมน้ำดื่ม เครื่องอุปโภค บริโภค ไฟฉาย แบตเตอรี่ วิทยุกระเป๋าหิ้วติดตามข่าวสาร
- * ซ่อมแซมอาคารให้แข็งแรง เตรียมป้องกันภัยให้สัตว์เลี้ยงและพืชผลการเกษตร
- * เตรียมพร้อมเสมอเมื่อได้รับแจ้งให้อพยพไปที่สูง เมื่ออยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยและฝนตกหนักต่อเนื่อง
- * ไม่ลงเล่นน้ำ ไม่ขับรถผ่านน้ำหลากเมื่ออยู่บนถนน ถ้าอยู่ใกล้น้ำเตรียมเรือเพื่อการคมนาคม
- * หากอยู่ในพื้นที่น้ำท่วมขัง ป้องกันโรคระบาด ระวังเรื่องน้ำและอาหารต้องสุกและสะอาดก่อนบริโภค

3. พายุทกภัย ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากฝนแล้ง ไม่ตกตามฤดูกาลมีสาเหตุจากพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านประเทศไทยน้อย ร่องความกดอากาศต่ำมีกำลังอ่อนมรสุมตะวันตกเฉียงใต้มีกำลังอ่อน เกิดสภาวะฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานานหรือเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญรุนแรง ทำให้ฝนน้อยกว่าปกติทำให้ผลผลิตการเกษตรเสียหายขาดน้ำเหี่ยวเฉาแห้งตายในที่สุด โรคพืชระบาด คุณภาพด้อยลง อุตสาหกรรมเกษตรเสียหาย ขาดแคลนอุปโภค บริโภค กระทบกับการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ

สภาวะอากาศของพายุทกภัย(ฝนแล้ง)

ครั้งหลังเดือนตุลาคม-กลางพฤษภาคม ลีนฤดูฝน -ฤดูร้อน ฝนน้อยกว่าฤดูฝน
ปลายเดือนมิถุนายน-กลาง กรกฎาคม ฝนทิ้งช่วงมากกว่า 2 สัปดาห์

การป้องกันพายุทกภัย

- * ติดตามสภาวะอากาศ พังคำเตือนจากกรมอุตุนิยมวิทยา
- * ฝึกซ้อมการป้องกันภัยพิบัติ เตรียมพร้อมรับมือและวางแผนอพยพหากจำเป็น

4. พายุฝนฟ้าคะนอง ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากฝนฟ้าคะนองและลมแรง อากาศร้อนลอยสูงขึ้น อากาศข้างเคียงไหลเข้ามาแทนที่ไอน้ำกลั่นตัวเป็นเมฆทวีความสูงมากขึ้น มองเห็นคล้ายทั้งติเหล็กสีเทาเข้มมีฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า เกิดพายุฝนฟ้าคะนองลมกระโชกแรง บางครั้งมีลูกเห็บหากตกต่อเนื่องหลายชั่วโมงอาจเกิดน้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลันอาจเกิดพายุลมหมุนหรือพายุวงช้างมีลมแรงมากทำความเสียหายบริเวณที่เคลื่อนผ่าน

สภาวะอากาศก่อน/ขณะ/หลังของพายุฝนฟ้าคะนอง (ช่วง เดือนมีนาคม-พฤษภาคม)

ก่อนเกิดพายุฝนฟ้าคะนอง

อากาศร้อนอบอ้าว

ลมสงบ หรือลมสงบ

ความชื้นในอากาศสูง จนรู้สึกเหนียวตามร่างกาย

เมฆก่อตัวเป็นรูปทั้งสีเทาเข้ม ยอดเมฆสูงกว่า 10 กม.

ขณะเกิดพายุฝนฟ้าคะนอง

ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง และฟ้าผ่า ลมกระโชกแรง

ฝนตกหนักถึงหนักมาก บางครั้งมีลูกเห็บ

หลังเกิดพายุฝนฟ้าคะนอง

พายุสลายไปแล้วอากาศจะเย็นลง รู้สึกสดชื่นขึ้น ท้องฟ้าแจ่มใส

การป้องกันพายุฝนฟ้าคะนอง

* ติดตามสภาวะอากาศ ฟังคำเตือนจากกรมอุตุนิยมวิทยา

* ติดตั้งสายล่อฟ้าสำหรับอาคารสูงๆ

* ปลูกสร้าง ซ่อมแซมอาคารให้แข็งแรง เตรียมป้องกันภัยให้สัตว์เลี้ยงและพืชผลการเกษตร

* ไม่ใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าทุกชนิดขณะมีฟ้าคะนอง

* ไม่ใส่เครื่องประดับโลหะ และอยู่กลางแจ้งขณะมีฝนฟ้าคะนอง

5. คลื่นพายุซัดฝั่ง ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนที่เข้าหาฝั่ง ความสูงของคลื่นขึ้นกับความแรงของพายุ

6. แผ่นดินไหว ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากการปลดปล่อยพลังงานใต้พิภพ ทำให้เกิดภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินเลื่อน ถล่ม และเกิดจากมนุษย์ เช่น ระเบิดนิวเคลียร์ ภาคเหนือส่วนมากจะเกิดแผ่นดินไหวขนาด 3-4 ริกเตอร์ และเคยเกิดขนาดใหญ่สุดที่บันทึกได้ 5.6 ริกเตอร์ ที่ อ.ท่าสองยาง จ.ตาก วันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ.

ข้อควรปฏิบัติ ก่อน/ขณะ/หลัง เกิดแผ่นดินไหวอันเกิดแผ่นดินไหว

เตรียมอุปกรณ์ปฐมพยาบาล อุปกรณ์ บริโภค กรณีฉุกเฉิน

เตรียมพร้อมสมาชิกในครอบครัววางแผนอพยพหากจำเป็น

ไม่วางของหนักบนชั้นสูงๆ ยึดตัวหนักไว้กับผนังห้อง

ขณะเกิดแผ่นดินไหว

อยู่ในอาคารสูง ควบคุมสติ หลบใต้โต๊ะแข็งแรง ไม่วิ่งลงบันได ลงลิฟต์

ขับรถให้หยุดรถ ควบคุมสติ อยู่ภายในรถจนการสั่นสะเทือนหยุดลง

อยู่นอกอาคาร ห่างจากอาคารสูง กำแพง เสาไฟฟ้า ไปอยู่ที่โล่งแจ้ง

หลังเกิดแผ่นดินไหว

ออกจากอาคารสูง รถยนต์ ตำรวจผู้ประสบภัย ตรวจสอบความเสียหาย

ปฐมพยาบาลผู้ได้รับบาดเจ็บส่งแพทย์หากเจ็บหนัก

ยกสะพานไฟ อยู่ห่างจากสายไฟที่ไม่อยู่กับที่ซ่อมแซมสิ่งที่สึกหรอทันที

7. แผ่นดินถล่ม การเกิดดินถล่มเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ป้องกันได้ยากแต่เราก็สามารถลดปัจจัยความเสี่ยงได้ ถ้าเรามีการเตรียมพร้อมเผื่อระวังที่ดีแล้วจะลดความเสียหายได้แน่นอน

การสังเกตก่อนเกิดดินถล่ม

- น้ำในลำห้วยขุ่นมากหรือมีสีสีแดงขุ่นแสดงว่าจะมีตะกอนไหลมาตามลาดเขา
- เวลาฝนตกนานๆ จะมีเสียงดังเหมือนตอมน้ำป่ามา ต้นไม้ล้มหรือก้อนหินกลิ้งดังกรึนๆ ถ้ามีเสียงนั้นจริงๆ แสดงว่าดินจะถล่มลงมา
- บ้านที่อยู่ในที่ราบเชิงเขาอาจจะเกิดดินถล่มจากภูเขาลงมาทำความเสียหายแก่บ้านเรือนได้

สาเหตุการเกิดดินถล่ม

- ฝนตกหนักติดต่อกันหลายวันหรือดินบนลาดเขาเป็นดินร่วนและมีความลาดชันมากๆ
- การทำไร่เลื่อนลอยบนภูเขาทำให้สภาพดินต้องไป เมื่อฝนตกหนักนานๆ ดินบนภูเขานั้นอิ่มน้ำและไหลลงมาตามลาดเขานำเอาตะกอนดิน, ก้อนหิน, ซากไม้ล้มลงมาด้วย

ข้อควรปฏิบัติเมื่อเกิดดินถล่ม

- ถ้าฝนตกหนักแบบไม่หยุดติดต่อกันหลายวัน ดินบนภูเขาอาจถล่มต้องเฝ้าระวังกันให้ดีโดยให้อพยพหรือให้หนีไปที่สูงๆ และต้องรีบแจ้งต่อๆ ให้รู้ทั่วกันโดยเร็ว
- ถ้าพลัดตกไปในกระแสน้ำห้ามว่ายน้ำหนีเป็นอันขาด เพราะจะโดนซากต้นไม้ก้อนหินที่ไหลมากับโคลน

กระแทกจนถึงตายได้

- ให้นำต้นไม้ใหญ่ที่ใกล้ที่สุดเกาะเอาไว้แล้วปีนหนีน้ำให้ได้

ข้อควรปฏิบัติหลังน้ำลด

- อย่าปลูกบ้านหรือสิ่งก่อสร้างขวางทางน้ำหรือใกล้ลำห้วยมากเกินไป

- ช่วยกันร่วมมือร่วมแรงอย่าตัดไม้ทำลายป่า

- ปลูกต้นไม้เพิ่มไว้ช่วยซับน้ำ

- ช่วยกันปลูกป่าบริเวณที่ถูกทำลายและป้องกันไม่ให้ตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดูแลและเฝ้าระวัง

- จัดเวรยามเพื่อเดินตรวจตาดูสถานการณ์รอบๆ หมู่บ้านเมื่อมีสิ่งผิดปกติมากำกั้น

- ติดตามฟังข่าวพยากรณ์อากาศ เพื่อทราบสภาพสถานการณ์ของภาวะฝนตกหนักหรือน้ำป่าไหลหลาก

8. ไฟป่า ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากมนุษย์เป็นส่วนมากได้แก่การเผาหอยของป่า เผาทำไร่เลื่อนลอย เผากำจัดวัชพืช ส่วนน้อยที่เกิดจากการเสียดสีของต้นไม้แห้ง ปลายเดือนกุมภาพันธ์-ต้นพฤษภาคม ทำให้เกิดมลพิษในอากาศมากขึ้น ผงฝุ่น ควันไฟกระจายในอากาศทั่วไปไม่สามารถลอยขึ้นเบื้องบนได้ มองเห็นไม่ชัดเจน สุขภาพเสื่อมพืชผลการเกษตรด้อยคุณภาพแหล่งทรัพยากรลดลง

การป้องกันไฟป่า

* ติดตามสภาวะอากาศ ฟังคำเตือนจากกรมอุตุนิยมวิทยา

* ดับไฟ บูหรี ฐูป เทียน กองไฟให้ความอบอุ่น ทุกครั้ง ในบ้านหรือกลางแจ้ง

* ตัดแต่งกิ่งไม้ ให้ห่างจากเสาไฟฟ้า หมั่นตรวจสอบคุณภาพอุปกรณ์ฟ้า

* ติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงฉุกเฉินประจำอาคาร

* เก็บวัสดุ อุปกรณ์ไวไฟ สารเคมี ให้อยู่ในที่ปลอดภัย

* ชักซ้อม วางแผนหนีไฟ และเตรียมพร้อมเสมอ